

DE BROEDVOGEL BEVOLKING VAN OUD BUSSUM

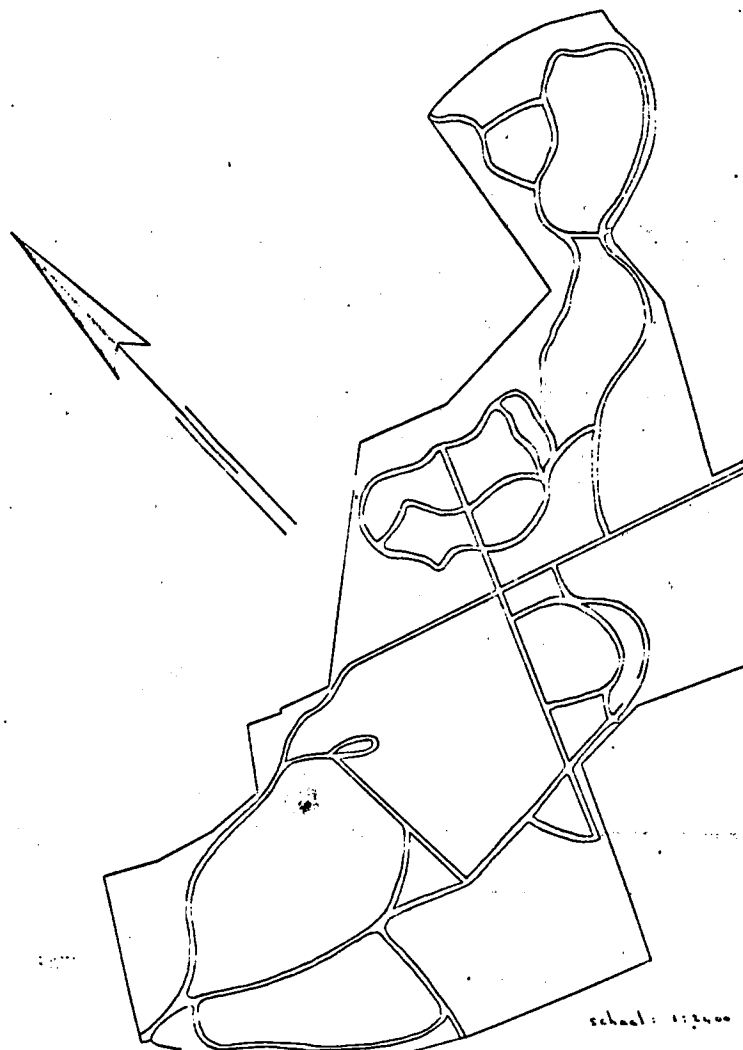
Dick A. Jonkers

1. Inleiding

In het voorjaar van 1983 werden door twee leden van de Vogelwerkgroep het Gooi e.o., de heren A.G.H.W. Pluister en J. van Woersem broedvogelinventarisaties uitgevoerd op het landgoed Oud-Bussum. Het gebied is al eens eerder in 1970 geïnventariseerd t.b.v. de Avifauna van Midden-Nederland (Alleyn et al 1971). Het maakte toen deel uit van een groter geheel, waaruit de gegevens die op het landgoed betrekking hebben, niet verder achterhaald kunnen worden. De nu uitgevoerde inventarisatie heeft tot doel na te gaan welke soorten en aantallen broedvogels er op Oud-Bussum voorkomen. Het nu voorliggende verslag geeft de behaalde resultaten weer.

2. Ligging, oppervlakte, eigendom en beheer

Het terrein ligt aan de noordflank van het Gooi tussen een rij andere landgoederen omringd door Naarden, Bussum en Huizen. Het is te vinden op de topografische kaart 26C, coördinaten 141/477 en 142/477 (atlasblok 26-51). De totale oppervlakte van Oud-Bussum bedraagt ca. 31 ha, hiervan werd 13 ha geïnventariseerd. Eigenaar is de Staat der Nederlanden, beheerster van het geïnventariseerde deel is de Stichting Gooisch Natuurreservaat.

3. Biotoop beschrijving

Het geïnventariseerde deel is een gemengd loof/naaldbos met een voor landgoederen kenmerkend parkbos karakter. Dominante boomsoorten zijn in 1946 geplante douglassparren, lariks, uit 1925 stammende eiken en een perceel tsuga. Hoog en laag loofhout wisselt elkaar af, plaatselijk komen ook vrijveel lijsterbes en berken voor. Verder zijn er beukenlanen waarin mogelijkheden voor holenbroeders aanwezig zijn.

Een struikenlaag is er nauwelijks, wel zijn er op diverse plaatsen rhododendrons te vinden. Ondergroei waarin bodembroeders kunnen nestelen is in beperkte mate aanwezig. Verspreid zijn klimop, gele dove-netel en lelietjes van Dalen aan te treffen. Foerageermogelijkheden voor bijv. lijsterachtigen zijn er op het landgoed en in de omgeving in de vorm van gazons.

4. Inventarisatiemethode

Voor het inventariseren werd gebruik gemaakt van territoriumkartering. Deze methode houdt in dat een gebied vanaf één uur voor zonsopgang wordt doorkruist. Verder worden gespreid over het broedseizoen ook overdag en af en toe 's avondsbezoeken gebracht. Per bezoek worden alle vogels die zang en andere baltsactiviteiten vertonen op een kaart van het gebied ingetekend. Andere waarnemingen die worden genoteerd zijn vogels met nestmateriaal, toevallige nestvondsten en vogels met pas uitgevlogen jongen.

Totaal werden negen bezoeken aan het gebied gebracht waarvan vier in april, drie in mei en twee in juni. Op twee data werden twee inventarisatie rondes gemaakt, zodat het totaal aantal bezoeken elf bedraagt. Er werden drie bezoeken in de vroege ochtend, vijf in de loop van de ochtend en één avondbezoek gebracht.

5. Uitwerking en interpretatie van de veldgegevens

Voor elke waargenomen soort werd een aparte kaart gemaakt. Hierop werden de gegevens van de soort die bij elk bezoek werden genoteerd overgenomen.

Vervolgens werd getracht territoria te onderscheiden. Als criterium werd aangehouden dat een soort tenminste drie keer met zang-of baltsactiviteiten op of rond dezelfde plaats moest zijn gezien of gehoord. Van vogels die met nestmateriaal sleepten, waarvan een nest werd gevonden of met uitgevlogen jongen hadden bij zo'n plaats werd zonder meer aangenomen dat zij daar genesteld hadden. De opgetelde aantallen territoria, nestvondsten e.d. vormen het totaal aantal broedparen van het gebied.

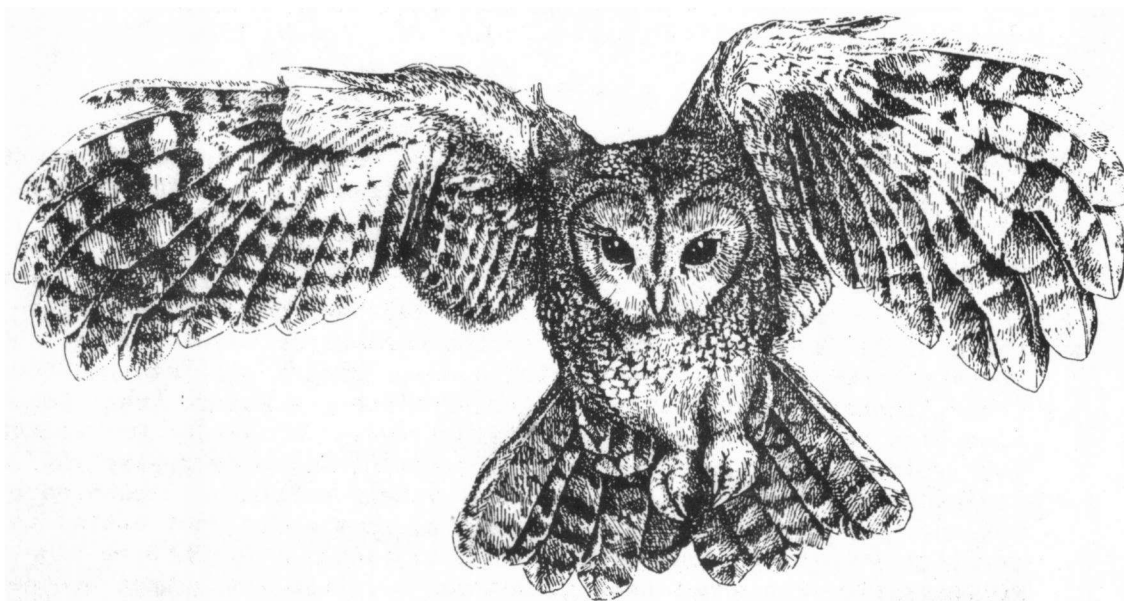
6. Resultaten

Aan de hand van de territoriumkaarten kon worden vastgesteld dat tenminste 27 verschillende vogelsoorten hun territorium cq. nest in het geïnventariseerde deel van Oud-Bussum hadden.

Bij de interpretatie van de "broedvogellijst" moet er rekening mee worden gehouden dat het werkelijke aantal broedende soorten vermoedelijk iets groter zal zijn geweest. Er werden nl. in februari en maart geen inventarisaties uitgevoerd. De overige bezoeken vertoonden weinig spreiding en lagen sterk geconcentreerd rond eind april/begin mei. Soorten als Fazant, Groene Specht, Grote Lijster, Grauwe Vliegenvanger, Kuifmees en Zwarte Kraai komen hierdoor misschien ten onrechte niet op de lijst voor. Zij werden wel waargenomen maar voldeden niet aan de gestelde criteria. De concentratie van bezoeken in bepaalde periode en het kleine aantal vroege ochtend bezoeken veroorzaakt ook nog een ander effect. Van een aantal soorten zal het aantal vastgestelde territoria zeker te laag zijn. Vooral bij de lijsterachtigen zijn vroeg/inventarisaties van groot belang. Wanneer we de in nestkasten broedende vogels even buiten beschouwing laten, blijkt dat het aantal holen of halfholenbroeders de helft van het totale aantal broedparen uitmaakt. Hiermee wordt het belang van de op het landgoed aanwezige natuurlijke holtes duidelijk onderstreept.

6- Bespreking van de vastgestelde territoria van enkele soorten

1. Holenduif: Deze soort is goed vertegenwoordigd en ondervindt kennelijk nog geen concurrentie van Spreeuwen en Kauwen.
2. Houtduif: Hiervan is het aantal mogelijk iets te laag. In dichte bosperceeltjes kunnen paren zo dicht bij elkaar nestelen dat de territoria bijna niet te onderscheiden zijn.
4. Grote Bonte Specht: Een hoge dichtheid voor een soort die in overeenkomstige landgoederen meestal in lagere dichtheden voorkomt.
6. Heggemus: Door het ontbreken van inventarisaties in maart is het aantal territoria van deze soort vrijwel zeker te laag.
7. Zanglijster: Idem voor deze soort drukt bovendien het kleine aantal vroege ochtend inventarisaties zwaar.
8. Merel: Mogelijk is door boven genoemde oorzaken ook hiervan het aantal nog te laag.
18. Koolmees: Op het landgoed hangen 40 nestkasten, waarvan er 18 voor het eerste broedsel door Koolmezen werden bewoond.
Bij de inventarisatie werden 12 territoria vastgesteld. De oorzaak van de verschillen ligt enerzijds bij het late begin van de inventarisaties toen de mezen al aan het broeden waren en anderzijds bij de hoge nestkastdichtheid waardoor territoria, bij een, moeilijk van elkaar te onderscheiden zijn.
19. Pimpelmees: In de kasten werden 11 paar met eerste broedsels gevonden, bij de kartering 6 territoria.
22. Boomklever: Van deze soort broedde slechts één in een nestkast, de overigen in natuurlijke holten.

6-2. Vastgestelde territoria en dichtheden per 10ha van vogels op Oud-Busum

Aantal territoria		Dichtheden per 10ha in paren
1	Holenduif 9	6,9
2	Houtduif 7	5,4
3	Bosuil 1	0,8
4	Grote Bonte Specht 3	2,3
5	Winterkoning 8	6,1
6	Heggenus 1	0,8
7	Zanglijster 1	0,8
8	Merel 13	10
9	Gekraagderoodstaart 1	0,8
10	Roodborst 11	8,5
11	Zwartkop 6	4,6
12	Tuinfluitter 2	1,5
13	Fitis 2	1,5
14	Tjiftjaf 4	3,1
15	Fluiter 1	0,8
16	Goudhaan 2	1,5
17	Bonte Vliegenvanger 1	0,8
18	Koolmees 12	9,2
19	Pimpelmees 6	4,6
20	Zwartemees 1	0,8
21	Glanskopmees 2	1,5
22	Boomklever 4	3,1
23	Boomkruiper 1	0,8
24	Vink 4	3,1
25	Spreeuw 7	5,4
26	Kauw 6	4,6
27	Vlaamse Gaai 1	0,8
Totaal aantal 117		Gemiddelde dichtheid van alle broedende paren 90 paar/10ha

6-3. Lijst van overige waargenomen vogelsoorten

1. Fazant: 3-6 op twee verschillende plaatsen een mn.. Mogelijk broedvogel.
 2. Groene Specht: 3-6 lex.
 3. Grote Lijster: 3-6 lex.
 4. Grauwe Vliegenvanger: 3-6 lex.
 5. Kuifmees: 3-6 lex.
 6. Zwarte Kraai: 31-5 op drie verschillende plaatsen lex. en op 3-6 lex.
 7. Buizerd: 3-6 lex. richting west vliegend.
- Andere waarnemingen: 8-6 2 eekhoorns. Een beuk met Rosse vleermuis

7. Samenvatting

In 1983 is van het landgoed Oud-Bussum 13ha op broedvogels geïnventariseerd. Totaal werd het voorkomen van 27 broedvogelssorten geconstateerd. De helft van het aantal paren bestond uit holenbroeders.

8. Literatuur

Alleyn. F.A et al 1971. De Avifauna van Midden Nederland. Van Gorcum en Comp. Assen.